

Hans Hansens sølvvarefabrik

Den 19. juni 1906 kunne koldingenserne læse denne annonce i de lokale aviser:

**"Kolding ny Juveler- og Guldsmedeforretning
Jærnbanegade 1b.**

*Onsdag den 20. Juni aabner undertegnede
en velassorteret Guldsmedeforretning.*

Stort Lager i Guld-, Sølv-, Plet- og Nikkelvarer.

*Forgyldning, Forsølvning og Reparation
udføres godt og billigt.*

*Ved rimelige Priser haaber jeg at vinde det ærede
Publikums Velvilje.*

Ærbødigst Hansen, Guldsmed".

Indehaveren af den nye forretning var kun 22 år gammel og på det tidspunkt ikke juridisk myndig. Han måtte derfor "låne" sin moders navn, Kristiane Marie Hansen, til borgerbrevet.

Guldsmeden i det lille værksted bag butikken var Hans Hansen (1884-1940). Han var født i Bogense, og kun 4 år gammel mistede han sin fader, garver Carl Hansen. Moderen sørgede for hans videre opvækst og uddannelse.

I 1898 flyttede hun til Fredericia, hvor Hans kom i lære på C.M. Cohrs Sølvvarefabrik, der var grundlagt i 1887.

I 1903 udførte han sit svendestykke, et matteret og delvis forgyldt fiskesæt. Han fortsatte hos Cohr endnu tre år, indtil han 1906 flyttede til Kolding for at åbne guldsmedeforretning i Jærnbanegade.

Efter tre år var forretningen så indbringende, at Hans Hansen kunne gifte sig med Kristine Jensen. Samtidig købte han en ejendom i Kolliinsgade, der indrettedes til bolig og værksted med plads til to svende.

Allerede i 1910 købte han imidlertid et gammelt hus Østergade 3, hvortil butik, værksted og bolig flyttedes. Langsomt, men sikkert fandt mekaniseringen sted i værkstedet. Hans Hansen ønskede at arbejde med

Personalet samlet i gården bag Østergade 3

*Butikken i Østergade 3-5.
Forrest sølvafdelingen, i baggrunden afdelingen for
anden form for kunstindustri, keramik og glas.*

Tre generationers svendestykker. Forrest Hans Hansen Seniors fiskebestik fra 1903, bagerst til højre Karl Gustav Hansens tekedel på fyrfad fra 1934 og til venstre Hans Hansen Juniors kaffe/tekande fra 1969. Arbejderne blev skænket til Museet på Koldinghus i forbindelse med sølvsmedjens 75 års fødselsdag 1981.

industriel fremstilling af sølvtøj, og bestik. En gammel, primitiv faldhammer opstilledes i gården til prægning af de allerede udhamrede sølvemner. Værktøjet til prægning fremstillede værkstedet selv efter 1915, hvor man ansatte en tysk stålgravør.

Snart blev forholdene i Østergade dog for trange for værkstedet, der efterhånden havde antaget karakter af fabrik. 1917 flyttedes produktionen til Mazantigade 10. Butikken forblev i Østergade, dog udvidedes den i 1929 med nabohuset nr. 5.

I Mazantigade 10 udskiftedes faldhammeren med smedjens første presse, der var i brug til bestikproduktionen standsede.

Virksomheden voksede stadig. I juleferien 1923 flyttede fabrikken igen. På slæder førtes værkstedets maskiner fra Mazantigade til en nybygget fabrik på H.C. Petersens Vej. Nye maskiner kom til; den hidtidige håndpolering afløstes af polérmaskiner.

I 1932 byggede Hans Hansen en villa til sig selv på A.D. Burcharthsvej 5, for at være i nærheden af fabrikken. Men allerede i 1936 flyttede Hans Hansen sin fabrik tilbage til Mazantigade, nu til nr. 2, et gammelt garveri, der ombyggedes til sølvvarefabrik.

Med senere ombygninger i 1959 og 1965 fandtes fabrikken i Mazantigade 2, indtil man i 1980 modstræbende flyttede til Platinvej 29 industri kvarter Nord.

*Sølvsmed Hans Hansen (1884-1940).
Malet af Anton Schrøder i 1946 efter et fotografi.
Anton Schrøder var mangeårig ven af familien Hansen.*

Hans Hansen var uddannet bestiksmed og arbejdede med bestik hele sit liv. Men da sønnen Karl Gustav Hansen (1914-2008) i 1930 skulle i lære, ønskede Hans Hansen ham udlært som korpussmed, hvorfor der i bagbygningen til Østergade 3 indrettedes et korpussværksted.

Fra Georg Jensens Sølvsmedje i København hentedes sølvsmed Einar Olsen til Kolding som lærer for Karl Gustav Hansen.

I 1932 havde Hans Hansen åbnet en butik i Niels Hemmingsensgade 12 i København. Efter succes med en arbejdende stand på en international håndværksudstilling i Berlin i 1938, besluttede Hans Hansen i 1939 at flytte korpussværkstedet til København og indrette det i det hidtidige udstillingslokale i Niels Hemmingsensgade.

Karl Gustav Hansen sendtes til København for at lede dette værksted, der blev en stor publikumsattraktion. Værkstedet var trukket frem i udstillingsvinduerne, så forbipasserende kunne følge sølvsmedens arbejde.

Fra starten i 1909 adskilte produktionen i Hans Hansen Sølvsmedies sig ikke væsentligt fra andre sølvvare-

Bestikværkstedet på H.C. Petersens Vej ca. 1930.

Hans Hansens sølvvarefabrik på H.C. Petersens Vej, tegnet af murermester R. Chr. Christensen i 1923. En bygning der var opført med klare træk fra den helt moderne art déco-stil. Bag denne bygning strakte en lang smal drivhuslignende bygning sig ind på fabriksgrunden. Det var et markant industriminde, der blev nedrevet i 2017. Sølvsmedjen fandtes på H.C. Petersens Vej i tretten år, fra 1923 til 1936.

Spiseske. Arvesølv 9, formentlig tegnet af Karl Gustav Hansen.

fabrikkers. Den bestod af bestik i gængse mønstre, f.eks. dobbeltriflet.

Et af de første Hans Hansen-bestik, der opnåede popularitet, var det såkaldte Åkande-mønster, der undertiden også kaldtes Bellis-mønstret. Det blev en succes fra starten.

Depressionen fra midten af 1920'erne betød mindsket efterspørgsel efter sølvtøj, og Hans Hansen søgte at imødegå krisen i virksomheden ved at fremstille pletvarer, stemplet "Løveplet PP".

Man nåede at udsende to mønstre, "Viking" og "Slotsmønstret", inden det erkendtes, at dette ikke var vejen ud af krisen. Slotsmønstret solgtes til en københavnsk fabrik for pletsølv (Gerofabrikken A/S).

Det stod efterhånden klart for Hans Hansen, at hvis han skulle hævde sig som sølvvarefabrikant, måtte han i højere grad satse på kvalitet frem for kvantitet. Inspireret af Georg Jensens gedigne og personligt udformede bestik, indledte Hans Hansen et samarbejde med maleren Harald F. Gross, der tegnede det første af en lang række bestik, som under fællesbetegnelsen "Arvesølv" fik fortløbende numre.

Bag glasvæggen til højre aner man de store bestikpresser, der grovfremstillede bestikdelene, som så fædiggjordes af sølvsmedene og lærlingene.

Foruden Gross og Hans Hansen selv, tegnede arkitekt Robert Schmidt, Kolding, også mønstre til serien.

Arvesølv mønstrene blev godt modtaget af publikum. I 1929 tildeltes de æresdiplom og guldmedalje på verdensudstillingen i Barcelona. De sidste arvesølv mønstre tegnedes af Karl Gustav Hansen efter Hans Hansens død. I alt 22 mønstre udsendtes med fællesnavnet Arvesølv (nr. 12 og Thirslund udsendtes hver i to versioner - med eller uden gravering).

Efter 2. verdenskrig fik sølvsmedjens bestik individuelle navne: f.eks. Susanne, Charlotte og Kirstine.

Hans Hansen døde efter kort tids sygdom i 1940. Samme år omdannedes virksomheden til et aktieselskab med Kirstine Hansen som bestyrelsesformand og Karl Gustav Hansen som direktør. Da det viste sig vanskeligt at lede virksomheden fra København, flyttede korpusværkstedet sammen med Karl Gustav Hansen tilbage til Mazantigade 2 i Kolding.

Karl Gustav Hansen (1914-2002).

Fra 1940 og til 1980'erne var Karl Gustav Hansens design kendemærket for Hans Hansen Sølvsmedie. Hans sikre smag og store håndværksmæssige dygtighed har sat sit markante præg på sølvkunsten og skabt smedjens profil nationalt og internationalt.

I sine bestik har Karl Gustav Hansen videreudviklet århundreders tradition ved konsekvent at dyrke form fremfor dekoration. Med samme konsekvens har Karl Gustav Hansen arbejdet med form og linje i sine korpusarbejder og smykker.

Karl Gustav Hansen har ikke været ene om at tegne firmaets korpusarbejder. I de første år tegnedes en del arbejder af Einar Olsen.

I 1950 knyttedes billedhuggeren Henning Seidelin til sølvsmedjen. Han havde gået på Kunstakademiet sammen med Karl Gustav Hansen, og han fik mulighed for at arbejde med sølvkorpus. Hans ting vakte så megen opmærksomhed, at han senere virkede som formgiver for andre firmaer.

Hans Hansen Sølvsmedie måtte i efterkrigstiden følge med i rationaliseringsbestræbelserne. For at få værkstedets drift så rationel som muligt ansattes i 1951 en ingeniør som driftsleder.

Hans Hansen Sølvsmedie A/S i Mazantigade 2. Det samlede personale opstillet ved sølvsmedjens 50-årsdag i 1966.

I 1953 ansattes en ung guldsmed Bent Gabrielsen, som værkfører for smykkeafdelingen. Bent Gabrielsen havde taget eksamen med udmærkelse fra den nystartede Guldsmedehøjskole og hentedes straks til Kolding, hvor han hurtigt fik en betydelig smykkeproduktion i gang, dels unikke ting, dels seriefremstillede sølvsmykker, som vandt stor popularitet.

I løbet af få år slog Gabrielsen sit navn fast som landets førende smykkekunstner. Han modtog en række priser og legater, kulminerende

i 1964 med Lunningprisen, der på den tid var kunsthåndværkets højeste udmærkelse.

Bent Gabrielsen var leder af smykkeafdelingen og efterhånden driftsleder for den samlede produktion, indtil han i 1969 tog sin afsked og etablerede sig som selvstændig guldsmed.

Hans Hansen Junior (1946-72).

I 1965 holdt 3. generation Hansen sit indtog i det gamle firma. Karl Gustav Hansens søn Hans, født i 1946, begyndte sin læretid under vejledning af sin far og af Bent Gabrielsen. Læretiden fuldendtes hos Georg Jensen Sølvsmedie i København.

Hans døde pludseligt i 1972, men havde forinden nået at sætte sig

varige spor i smedjens kollektion af bestik, korpus og smykker.

1970'erne blev en nedgangsperiode for sølvvareproduktion, ikke blot i Kolding, men overalt i verden. Samtidig ændredes forbrugsmønstret; køberne havde ikke længere personale eller tid til at håndpudse sølvtøjet, og opvaskemaskiner og sølvtøj er ikke nogen god kombination.

Rundt omkring i Danmark og i udlandet lukkede mange mindre fabrikker.

Denne nedgang ramte også Hans Hansen i Kolding. I 1982 blev sølvsmedjen overtaget af pensionskasserne, Lønmodtagernes Dyrtidsfond og Guldarbejdernes Fagforbund. Senere blev Hans Hansen Sølvsmedie overtaget af Georg Jensen Sølvsmedie.

Fabrikken i Kolding ophørte med fremstilling af korpus og bestik og har i en årrække fremstillet guldsmykker.

Det meste af Georg Jensens produktion flyttede til Thailand, hvorfor virksomheden i Danmark blev indskrænket.

Med udgangen af 2008 var det endegyldigt slut med Hans Hansens gamle sølvsmedje i Kolding.

Projektet er sponsoreret af INPRINT, Malerfirmaet Gitte Schlage, ICOM Composites A/S, Alfa Laval Kolding A/S og Kolding Kommunes Bydelspulje.

Tekst af Poul og Birgitte Dedenroth-Schou, grafisk arbejde af Trine Graack Salbæk for Beboerforeningen Tre-i-en, marts 2019. Billeder er venligst udlånt af Museet på Koldinghus